

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

POJEDINI BROJ Kr. 4.

Br. 38.

Šibenik, 23. rujna 1922.

God. II.

Naš program:

1. kršćanska načela u javnom životu i borba protiv bezvjeraca i svih onih, koji se pretvaraju, da su kršćani, a kad tamo su ili mlitavci ili vući u ovčjoj koži,
2. autonomija u općini, kotaru, pokrajini i borba protiv nasilja, strahovlade i centralizma,
3. kršćanska sloga težaka, radnika, obrtnika te radnih i poštenih školovanih ljudi u borbi protiv ljenčina, izrabljivača, lihvara i kapitalista, koji žive od tuđe muke,
4. miroljubiva kršćanska politika i borba protiv militarizma,
5. saborska borba protiv pasivne politike u zapečku.

*Tko želi, da pomogne ostvarenje ovoga programa, neka odmah postane članom**„Hrvatske Pučke Novinske Zadruge“
u ZAGREBU.**Jedan zadrudni udio iznosi sto dinara i deset dinara upisnina. Novac se šalje na „ZADRUŽNU SVEZU“ Zagreb, Pejačevićev trg 14.*

Naše agrarno pitanje.

Već je na izmaku četvrta godina, da pitanje uređenja agrarnih odnosa u Dalmaciji uznemiruje skoro cijelu zemlju, drži sve u napetosti, sprečava naš mirni gospodarski razvitak i napredak, stvara neprijateljstva među pojedinim klasama naroda i, što je najgore, dnevno sve to više upropašćuje zemlju, kako je svakomu očevidno.

Glavni uzrok svemu ovome zlu leži u tomu, što je ovo **isključivo ekonomsko i socijalno pitanje** postalo i tretirano je kao **isključivo političko i strančarsko pitanje**. Stoga ga se dosada nije moglo da pristojno i pravedno riješi. Da se agrarno pitanje ovako izvrnulo, nose krivnju i vlastodršci i stranački demagozi, koji su za sebične i strančarske svrhe pograbili ovo pitanje kao dobar plijen, da se njime okoriste. Masa naroda međutim nije toga razumjela. Ostala je gluha na opomene trijevnih i čestitih ljudi. Zato strada ovo je četvrta godina i nalazi se u položaju, koji izgleda bezizlazan i očajan.

Agitatori se pozivaju na **prethodne odredbe za pripremu agrarne reforme** od 25. februara 1919., kao da su to **magna charta**, koja zajamčuje sve, što je moguće i nemoguće u ovom pitanju. No same riječi u naslovu: **prethodne i za pripremu agrarne reforme** znače, da se uređenje agrarnih odnosa tim samo odgoda i prepušta budućem zakonodavstvu, kojemu dotične odredbe imaju služiti kao uputa i smjernica. Ovih uputa može se buduće zakonodavstvo držati i ne držati, jer zakonodavac može da čak preinači i preinačuje pozitivne zakone, tim više može se i ne držati načela i uputa prethodno utvrđenih. Stoga je poziv na prethodne odredbe bez pravne vrijednosti.

I poziv na naredbu Pokrajinske vlade od 24./8. 1920. nema nikakve vrijednosti. Po ustavu slične naredbe i uredbе od vlade imale su biti prikazane zakonodavnom odboru, da ih

uzakoni. No ni ova naredba nije bila prikazana, pak je stoga prestala važiti, sve i kad bi joj tko mogao da prišije kakvu zakonsku moć. Poziv na izjave pojedinih ministara kao Poljaka, Krizmana i t. d., ne će ni dijete uzeti kao kakve obvezne zakonske osnove ili vladine odredbe. Ove izjave nijesu nego obećanja, a narod dobro znađe, kome je obećanje radovanje.

Gornje naredbe i obećanja nijesu mogli nijednom razboritom čovjeku dati povoda, da povede težake putem, o kome nitko nije znao, ni kuda vodi ni gdje svršava. Imalo se postupati velikom opreznosti, da ne bude velike štete upravo onima, koje se tobože htjelo da zaštiti i unaprijedi.

Zato, kad su lani kod nas neki ljudi na vlasti šaputali u uho narodu, da ne daju dohoda! Pučka stranka se obratila vladi zahtijevajući, da vlada o tom **izda javni oglas**, u kome ona ovlašćuje težake na uskraćenje dohoda, jer da će ona urediti agrarno pitanje. Ovo je zahtijevala naša stranka radi sigurnosti težaka i u svrhu da se tako vlada javno obveže na što hitnije pravedno uređenje našeg agrarnog pitanja. No vlada nije pristala na zahtjev naše stranke. Tada je bila svima očita opasnost, u koju su besavjesni agitatori gurnuli narod. I dogodilo se ono, čega se svaki pametan čovjek morao bojati, da se može, prema izloženom stanju stvari, dogoditi. Izašla je naime poznata **naredba**, koja u suštini uspostavlja legalno stanje prema još postojećim zakonima, a koja ne sadržava niti riječi o skorom uređenju agrarnog pitanja.

Uprava zemljoradničke stranke u **spomenici** na Ministarski Savjet ističe, da je državna vlast kriva, što su težaci uskratili dohodak i što su tako opterećeni velikim zaostacima radi uskraćenih dohoda te time upropašćeni. I **vlast ima tu dakako svoju krivnju**, u koliko nije uprištao svim silama, da se kroz ove četiri

godine uredi ovo goruće pitanje. No radi nastalog meteža i štete krivi su u prvom redu **demokratski demagozi na vlasti**, a za njima **zemljoradnički demagozi**. Najmanje je kriv težak, koji je bio na pravdi Boga zaveden. Nalazio se između dvije demagogije: one odozgo, koja je najpogibelnija, i one odozdo; pa tko će ga kriviti za posljedice?

Pitanje uređenja agrara je jedno **krupno pitanje**, koje se ne da na laku ruku riješiti. Slična velika gospodarska i socijalna pitanja nijesu se nikad na svijetu riješila potpuno i radikalno u jedan mah, kako se kod nas misli, da je moguće. Eno vam radničko pitanje kao najbolji dokaz. Riješava se postepeno, na etape, neprestanim radom i nastojanjem sve, dok se ne postigne konačni cilj. Tako se imalo postupati i u slučaju agrara, jer **radikalno konačno riješenje u jedan mah može da bude i na opću narodnu i državnu štetu i dakako na štetu onih, kojima se htjelo ugoditi**.

Drugo, što se zaboravlja, je činjenica, da agrarno pitanje i njegovo riješenje nije stvar, koja **isključivo**

zanima unutrašnjost naše države, već zanima u mnogim pogledima i **inozemstvo**, koje gleda na našu državu kako se tu postupa sa pravom vlasništva i pisanim ugovorima. Državnik, koji ima da riješava ovo pitanje mora da ima pred očima sve eventualne posljedice jednog naglog, nepromišljenog riješenja toliko u unutrašnjosti, koliko i u inozemstvu. Pa i stranke i pojedini staleži naroda moraju imati obzira ne samo na vlastite interese, nego i na opće državne.

Treće, za što nikoga od agitatora ne boli glava, je pitanje, da li **financijska snaga ukupnog naroda i države može uopće da namakne, odkuda i kako ogromne svote**, koje bi bile potrebite za uređenje agrara onako, kako si ga neodgovorni vikači predstavljaju.

Jednom riječi **potrebno je mnogo pažnje, mara, obzira i ljubavi**, da se pravično uredi tako veliko i važno pitanje, kao što je agrar. **Ovo će se pitanje moći lakše i što hitnije urediti, ako prestane da bude političko i strančarsko i postane ono, što jest, isključivo ekonomsko i socijalno pitanje.**

IZVOZNE CARINE.

Izgleda, da su u našoj financijskoj upravi izvozne carine omiljelo sredstvo za povećanje državnih prihoda. Pri tome se nitko i ne obazire na štetne posljedice takvog nameta po naše gospodarstvo uopće, po našu proizvodnju, po izvoznu trgovinu. Izvozne carine su jedan od uzroka skupocje osobito životnih namirnica u unutrašnjosti. One stvaraju anomaliju, da su isti naši proizvodi često u inozemstvu jeftiniji negoli kod nas.

O izvoznim carinama govori se i razlaže sasvim površno. Misli se jednostavno, da inostranac, koji kod nas kupuje životne namirnice, plaća dotičnu izvoznu carinu. Ovo je baš pogriješno mišljenje. Izvoznu carinu plaća naprotiv naš proizvođač. On je plaća u nižoj cijeni, za koju prodaje ili mora da prodaje svoj proizvod.

Inostranac naime, koji kupuje naše proizvode, unaprijed mora da ustanovi najveći iznos, koji može da plati za naš stanoviti proizvod. Preko tog iznosa on ne može da ide, jer bi gubio. Taj najveći iznos on ustanovljuje uzveši u obzir svjetsku cijenu, što je svaki proizvod ima i tržne prilike kraja, za koji on kupuje. Dosljedno tome, a drukčije ne može da bude, inostranac, kad kod nas kupuje, određuje cijenu našem proizvodu, pri čemu on kalkulira i rizik i trošak prevoza i namete skupčane s poslom, pak potom i našu izvoznu carinu, kao i uvoznu carinu zemlje, za koju kupuje. Prema tome on mora da od najviše cijene, koju može da plati za naš proizvod, odbije i našu izvoznu carinu. Inače on ne bi mogao da kod nas kupuje

niti bismo mi mogli da štogod prodamo u inozemstvo, jer je isključeno, da inostranac prekorači granice maksimalne cijene, za koju je namio da kupuje.

Naš proizvođač je primoran da prodava u inozemstvo, kad njegova proizvodnja nadmašuje domaću potrebu. I tada on mora da pristane na takvu cijenu, koja je kalkulirana obzirom na izvoznu carinu, za koju se ova cijena smanjuje. Tako proizvođač plaća izvoznu carinu i nitko drugi. Za to se pak proizvođač revanšira na domaćem tržištu, gdje prodava sve to skuplje, osobito neke proizvode. I onda se mi tužimo na skupoću, koja nas sve to više tišti.

Samo je relativno istina, da visoke izvozne carine znače zabranu izvoza nekih proizvoda. To može da bude samo sa onim proizvodima, koji su neophodno potrebiti, a jedva dostatni, da se namiri unutrašnja potreba. Takvim proizvodima mogu kod nas biti cijene tako visoke, da inozemac uopće ne može da ih kupi, jer bi sa izvoznim carinom, a eventualno i bez nje prekoračio maksimum cijene, što je on može da p.ati. Tada se inozemni kupac obraća na drugu stranu, ne bi li tamo bio bolje sreće i mogao da nabavi iste proizvode uz bolju cijenu.

Svaki proizvod, više ili manje, imade ipak stanovitu svjetsku cijenu, koja se određuje prema ukupnoj produkciji u pojedinim krajevima, dotično prema razmjeru između ponude i tražnje. Sa nespretnom carinarskom politikom događa se, da su u pojedinim državama cijene jednog predmeta

mного skuplje ili jeftinije negoli drugdje. Da u pojedinim državama razlike u cijenama mora da bude, po sebi se razumije, obzirom na udaljenost i na troškove. No ta razlika ne može da bude znatna. Naprotiv se sa carinama stvaraju umjetno nerazmjerno velike razlike u cijenama, koje su po život i razvitak gospodarstva vazda štetne.

Osobito što se tiče izvozne carine na najvažnije životne namirnice ne postizava se cilj udovoljenja državne potrebe tih namirnica niti ublaženja cijena. Šteta se nanosi proizvađaču, produkciji i konsumentu.

Epilog dolasku ministra Pribičevića i Krstelja u Skradin.

(Posebni dopis "Narodne Straže".)

Skradin, 19. rujna.

Ovom prigodom naš opat nije izvršio sagove, kako je i "Život" naveo, a nije dao ni crkvenih maskula, niti je dopustio slaviti. To je svakom pametnomu razumljivo, samo nije "Životu". Sva Dalmacija znade, da su ministri došli za izbornu korekciju, pa je općina nekorektno postupala kad je naredila kićenje stanova, a još nekorektnije, kad je snubila svijet, da dođe u Skradin radi prehrane. Ta bio je davno prije u Skradinu ministar pravde Gjuričić, i to još u službene svrhe, pa nije bilo ni parada ni ovacij, ni skupljanja svijeta, ni pucanja, ni slavljenja — a tad nas je prvi put pohadalo naš narodni ministar. Zašto ta razlika? Zar ne stoga, što je g. Gjuričić bio radikal, a Pribičević i Krstelj demokrati? Pa neka nam kaže "Život", gdje se to ministri dočkaju paradama i ovacijama? Opat nije mario za demokratsku korekciju, već je promišljao na narod, koji je teško zabrinut radi prehrane, pa njega vrijedaju parade i banketi.

No pored svih tih evidentnih razloga tom prigodom jedan gospodin je javno apostrofirao g. opata: "Za Atensa mogli ste dati crkvene maskule, a za naše narodne ministre ne!"

Inače taj gospodin je elegantan gospodar, pak se čudimo da je tu izgubio ravnotežu. On naime dobro zna, kad se radi o demonstracijama, koje su skopčane s neugodnim posljedicama i za vrijeme Austrije i poslije, da on ne može nikako konkurirati s opatom.

Toliko je trebalo spomenuti, da se postave stvari na pravo mjesto.

Širite dobru štampul

PODLISTAK

D. J. VULETIN:

Tvornica srdela u Rogoznici kod Šibenika.

Ubavo i romantično selo Rogoznica rekao bitu da se kupa usred morskoga zaliva na zelenom otočiću. Sa istočne strane brežuljčić "kopara" urešen vazda zelenom borovom šumom, sa zapada "kopača" sa maslinama i bačama, a po srijedi u savitom sedlu seoske kuće sa lijepom crkvom na vrhu i bijelim zvonicom, sa koga bruje nova miloglasna zvana. Do natrag malo vremena bio je otok, no sada je sa zapadne strane spojen sa kopnom kamenim još neuređenim nasipom, kojim se ipak može proći pješke i sa živinom na drugu stranu. To je bila najpreča potreba za one stanovnike, da se ne moraju uvijek prevazati s brodom iz sela i u selo. Samo mi se čini, da je pogreška u tomu

Dr. Dulibić u narodu.

Uspjeli sastanci HPS. u Primoštenu. — Velika ljubav i neograničeno povjerenje naroda dru Dulibiću. — Oduševljenje za program i načela Hrv. Pučke Stranke.

Vrijedni Primoštenci preko svojih predstavnika i pisмено i usmeno više put su se obračali kotarskom tajništvu naše stranke, da bi im poslalo starog znanca dra Dulibića, da u njihovom mjestu održi pouzdaui sastanak, jer bi željeli čuti njegovu riječ o političkim i gospodarskim prilikama u našoj državi, a i iskazati mu svoju iskrenu i veliku zahvalnost za sav njegov dosadašnji rad na korist kako malog puka uopće, tako njihovog mjesta napose. Naš nar. poslanik dr. Dulibić ovih je dana odlučio, da im želji udovolji prije polaska u Beograd. U tu svrhu došao je prošle subote (16. ov. mj.) u Primošten u pratnji kotajnika HPS. u Šibeniku don A. Radića, potpredsjednika Kluba HPS. u Šibeniku g. Stipe Stosića i odbornika istog Kluba g. Jose Zorića.

Uz više manjih razgovora u nedjelju (17. ov. mj.) održao je dr. Dulibić dva glavna pouzdana sastanka: jedan u samom selu, a drugi u najvećem odlomku, u Širocima, gdje je bio od naroda osobito svečano i srdačno dočekan. Izašao mu je ususret glavni gornjeg dijela mjesta sa svima častima i brojnim narodom pod barjacima. Oba sastanka bila su brojno posjećena, i ako sazvana na brzu ruku. Onaj n. pr. u selu odlučilo se držati u zadnji čas. Nije ih mogao omesti ni oružnički narednik g. Jerko Tambaća, koji je najprije tražio "dozvolu" od poglavarstva za pouzdan sastanak, a zatim svakom pojedincu na vratima dvorane kontrolirao, da li ima poziv za sastanak; a ni par mjesnih demokratskih i zemljoradničkih vikaca, koji su bili razvili silnu agitaciju protiv sastanka.

Na obim sastancima dr. Dulibić je govorio vrlo mirno, iskreno i uvjerljivo, što se osobito svidjelo narodu.

Otvarajući sastanak u selu pozdravio je prisutne kao stari znanac i prijatelj svoje stare prijatelje željom, da i dalje ostanu dobrim prijateljima. Istakao je najprije, kako Hrv. Pučka Stranka ide za tim, da podigne težaka. Opširno je zatim izvjestio o svemu, što su njezini poslanici u tom smislu učinili: za ukinuće trošarine na vino, za izvoz vina u ovogodišnjoj velikoj krizi u prodaji vina, proti trošarinu na grožđe i mast, za slobodno pecivo rakije od pokvarenog vina, za ukinuće trošarine na karbur za ribare i za prehranu gladne Dalma-

nije, aprovizacija koje je došla u slabe ruke.

Govorio je zatim o političkom i kulturnom programu naše stranke, o odnošaju prema državi, o jedinstvu, o nazivu države Jugoslavija, ali i o poštivanju naših hrvatskih svetinja i o ravnopravnosti svih plemena u državi i što se tiče nameta i što se tiče prava i što se tiče uprave zemlje. Istaknuo je, kako jedino naša stranka ide zatim i borila se, da sačuvamo netaknutu vjeru otaca naših, te je govorio proti civilnom braku i ukinuću vjeronauka ili odalečenju vjeroučitelja iz škole, kao i proti državnoj vjeri, jer smo mi za ravnopravnost svih vjera pred zakonom.

Prešao je zatim da govori o prilikama u državi i drugim strankama. Zna se, tko je krivac današnjem očajnom stanju: demokrati i drugi vladinovi, koji su danas na vladi, a kojima narod baš zato ne smije više dati svog glasa povjerenja. Osudio je pasivnu politiku Radićeve stranke i Hrv. Bloka. Upozorio je prisutne na zemljoradničku pogibelj i demagogiju njihovih voda. Opširno im je progovorio o težakom pitanju u onom smislu kao na zadnjem sastanku u Šibeniku, što su svi prisutni s osobitom pozornošću, razumijevanjem i odobravanjem saslušali. Govorio je i o centralizmu, a za autonomije prema programu naše stranke.

Na koncu se dotakao i općinskih izbora i preporučio, da izaberu dobre, poštene i sposobne ljude, da barem u svojim ljudima na općini nađu nekog oslonu i pomoći, što danas nemaju.

Uglavnom u istom smislu je govorio i na sastanku u Širocima.

Za njim je na obim sastancima govorio kot. tajnik don Ante Radić. Napomenuo je dosadašnji rad i zauzimanje dra Dulibića za interese napose Primoštena: kao u pravdi Vidovića, za put Šibenik-Primošten-Rogoznica, za otvor škole u Širocima. Najostriji kritici podvrgao je lošu i bezglavu politiku današnjeg režima i naglasio, kako ne smijemo mirovati, dok se on srusi i ne promijeni, jer naša je država tako Bogom obdarena, da mi možemo i moramo biti u njoj zadovoljni, samo ako je dobra uprava. Govorio je uopće o politici, a napose o politici Pučke Stranke, koja je podigla gospodarski i kulturno braću Slovence i koja hoće da u kršćanskoj

sluzi združiti težaka, radnika, obrtnika i sve radine i poštene školovane ljude, da zajednički pvedu borbu za svoja prava i potrebe i za blagostanje države. Naglasio je potrebu vjere, koju da uvijek neustrašivo brane. Preporučio je na koncu da se čvrsto slože pod barjakom naše Hrv. Pučke Stranke te osnuju što prije Težačka Vijeća i odrede pouzdanike za pojedine odlomke, te budu u neprestanom dodiru sa Tajništvom u Šibeniku za sve svoje potrebe.

Iza kako su neki od prisutnih preporučili g. zastupniku, da bi se zauzeo za slobodno pecivo rakije iz pokvarenih smokava, za put Šibenik-Primošten i Blizna-Kruševo, te za otvor škole u Širocima, što je on i obećao, zaključena su oba sastanka oduševljenim i dugotrajnim poklicima: "Živio dr. Dulibić! — Živjela Hrv. Pučka Stranka! — Narod je shvatio i razumio, da baš načela i program Hrv. Pučke Stranke i rad njezinih poslanika najbolje odgovaraju njegovim kršćanskim osjećajima, te najbolje štite njegova prava i interese.

Tu na sastancima i u privatnom razgovoru i dodiru s narodom moglo se baš opaziti, kako dr. Dulibić osjeća s narodom i ima shvaćanja za njegove potrebe, kao i koliko je obljubljen i poznat u narodu, te kakvo neograničeno povjerenje uživa u narodu. Svatko ga je htio pogostiti, svatko pozdraviti, svatko čuti i njim progovoriti. Svi mu priznaju rad i zasluge za dugih preko 20 godina ovakvog javnog rada.

Pismo iz Benkovca.

Žalost za odlaskom majora Šumarevića. — Želja, da se povrate dani njegovog pašovanja. — Koji sve to žele i žale? — Za nastavak nasilja — Batinaštvo najmilija metoda.

Benkovac, koncem kolovoza.

Poznat radikalna baba iz Benkovca napisala je u "Dubrovniku" dopis, u kojem žali za odlaskom majora Šumarevića. Dopisnik bi dakako želio, da se opet povrate dani pašaluka majora Šumarevića, pa pozivlje vojne vlasti, da ga povrate. Svima onima, koji žele mir i red u ovom kraju, a ne nasilje, drago je, što je vojnička vlast uvažila opravdane tužbe pučanstva, te makla majora Šumarevića.

Na prste možemo nabrojiti one, koji žale za odlaskom majora Šumarevića. Žale za njim: Jovo Milišić, Filip Kukoji, Nada Knežević, Triše Javor, a najviše Kornereto Frane. Vele, da mu je Šumarević ostao dužan 500 dinara. Radi odlaska Šumarevića

u srijedu se metne po jedna kapara i jedno zrno papra te se stavlja u male kutije. Napune se zatim finim uljem, hermetično se zatvaraju i gotove su za promet.

Prvi sprat je razdijeljen preko cijele dužine po polovicu. U gornjoj polovici opet je pregrađeno mjesto za svaku vrst rada, a tako i u donjoj. Samo što je još doli pisarna upravitelja i blagajna. Povrh gornje polovice je kuhinja i prostor za sušenje kutija te skladište.

Sada ćemo opisati vas zanimivi proces radnje, otkad se riba ulovi, dok se pošalje u promet pod imenom "sardina".

Kada ribari s raznih strana dovezu ribu u svojim brodicama pred tvornicu, upravitelj dođe, pregleda ribu, pogodi, izmjeri i plati. Ove se godine plaćalo kg. srdela po 3 din. a skuše i lokarde 4, odnosno 5 din. Cijena dosta dobra.

(Svršit će se.)

nasipu, što po srijedi nije učinjen mali most, ispod koga bi moglo brodice prolaziti, da dođu u "stupin", što bi im prištedjelo dosta truda i vremena, jer ne bi onda morali kao sada obilaziti cio otok. Sa zapadne strane na ulazu u uvalu bjelasa se nova crkvice Gospina, koja se već sa širokog mora dobro vidi, a do nje je pomorski svjetionik za putokaz brodarima u noći. Ove se godine (2. srpnja) proslavila 200 godišnjica čudotvorne slike, koja je na ono mjesto došla i koja je stala prije u maloj kapelici povrh morske hridine.

Na domaku mirisne borovine na istočnoj strani van sela uzdiže se pokraj puta, što vodi naokolo otočića, tvornica srdela. Svojim modernim tehničnim uređajem i veličinom prva je u Dalmaciji. Tko je posjetio ovu tvornicu za vrijeme ljetnog lova srdela, ostao je doista zadivljen preciznošću rada i reda ovoga našega primorskoga obrta i proizvoda.

Zgrada je duga 37 1/2 met., 12 m. široka, a 8 1/2 visoka. Reši ju 15 lijepih prozora na gornjem spratu, ovjenčanih crvenom opekam sa crnom prugom cementne fuge, a isto toliko je još manjih u visokom prizemlju. Cijela je zgrada od cementnog betona, vrlo solidno sagrađena. Pod je od armiranog betona poduprt opet golemom željeznom tračnicom, naslonjenom na ukusne pilone, tako da nije nikakve pogibelji, da se i za milimetar ugne betonirani tavan.

Prizemlje je uređeno za soljenje ribe u barila, odio skladišta soli, kamenica za salamuru i za čuvanje praznih i punih barila, kojih ima do 1000 kom.

Većim dijelom srdele se sole, da se poslije mogu praviti fileti, a skuše se priređuju u kutije. Kad se naime slane srdele učine, što obično biva u novembru i decembru, onda se vade iz barila, očiste se od soli, koža i lustre se ogule, saviju se u kolešca,

Ijuto cvili Alavanja Simo, rečeni Mejo, prvi njegov doglavlak. proslavljeni junak u kradi dasaka.

Krokodilske suze lije za Šumarevićem i Spase Knežević, kojemu su sami benkovački Srbi postavili na vrata dućana tablu sa ovim natpisom: „Salvatore Knezevich negozlante. Vendita cartoline illustrate italiane“, jer je prodavao slike talijanskog kralja i kraljice.

Dopisnik veli onima, koji su ustali protiv poštovanja Šumarevića, da rade na rušenju ugleda države i vlasti. U stvari je protivno. Nasilni postupak majora Šumarevića najviše je škodio ugledu države i vlasti. Mi smo pak najviše u interesu ugleda države i vlasti, u interesu kulture, mira i reda tražili, da se makne major Šumarević.

Radikalski dopisnik, po svoj prilici učo K., traži Šumareviću dostojna zamjenika. Ovakav je zahtjev najbolje mjerilo za kulturni nivo dopisnika. On želi dakle, da se nastavi nasiljima, a ne pravednim i kulturnim postupkom. Onaj, koji je kadar postaviti ovakvu želju, pokazuje, da ne zna razlikovati kulturu od nekulture, te da mu je batinaštvo najmilija metoda. Ej, željo pusta!

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za cestare. Pitanje cestaru i cestarskih majstora konačno je riješeno zaslugom naših poslanika dra *Dulibića* i *Žebota*, koji su se jedini za ovu stvar zalagali. Svi, koji su reducirani, ostat će i dalje u službi. Ministarstvo građevina, odnosno građevinske direkcije, dostavit će im potrebite dekrete. Poslanik *Žebot* u ime Jug. Kluba uložio je suviše zahtjev, da se oštećenim obiteljima nadoknadi šteta.

Za gladnu Hercegovinu i Dalmaciju. Nar. poslanik dr. *Janko Šimrak* uputio je dugi hitan upit ministru za socijalnu politiku, u kome živim bojama opisuje teško stanje, u kome se nalaze Dalmacija i Hercegovina radi nestašice hrane. On zahtijeva da Vlada odmah učini sve, što je dužna, da ove pokrajine ne dožive sudbinu sovjetske Rusije.

Domaće vijesti.

Sastanci HPS. u okolici dubrovačkoj. Prošlih dana je održao g. Frano Banić u društvu pravnik Jospa Zaninovića iz Dubrovnika više pouzdanih sastanaka, kojima je prisustvovao velik broj slušalaca, pristasa HPS. Sastanci su održani u selu Kliševu (opć. Orašac), u selu Popovićima, Rodovčiću, Poljicama, Pločicama, Mrcinama, Grudi i Pridvorju. Narod je pomnijivo saslušao izlaganja gg. govornika, te na koncu odobrio politiku HPS., njen dosadašnji rad i taktiku, a osudio sistem današnje vladine politike.

Godišnja skupština H. K. N. Saveza za Dalmaciju. Sazivam glavnu godišnju skupštinu Hrvatskog Katoličkog Narodnog Saveza za Dalmaciju na 26. o. mj. u Splitu (društvene prostorije: Nelipića ul. 1) u 10. s. jutrom. Dnevni red: Pozdrav predsjednika. Izvješće društvene uprave. Apsolutorij i biranje nove uprave. Promjene i nadopunjenosti u pravilima. Smjernice rada HKNS - ref. D. Niko Matulić. Eventualija. Slobodan pristup svim prijateljima katol. akcije. — U Splitu, 8. IX. 1922. D. Vicko Fulgosi, predsjednik.

Putujuća izložba dalmatinskog ulja. Ministarstvo poljoprivrede i voda prihvatilo je prijedlog trg. i obrt. komore u Splitu, da se iza nastajuće

berbe priredi putujuća izložba finih i protufinih ulja uljarskih zadruga i priv. producenata, koja bi obašla sve veće gradove naše države.

Naši dopisi.

Pag, koncem kolovoza.

12. kolovoza stigao je parobrodom u Košljun naš presv. biskup dr. Mileta dočekan od vlč. Pačića, g. suca Ameri-a i dvaju Orlova. Kočijom su krenuli put Paga. Čim se pomolila kočija, mužari počеше gruvati, zvana slaviti, a mase naroda čekahu na obali onoga, koji dolazi u ime Gospodnjeg. Grad je bio sav okičen zastavama. Na obali i pri svršetku Vele ulice bio je podignut slavoluk u čast visokog gosta. Kad je sšao iz kočije, predstavio se vlasti i svećenstvo, sokolaši udariše veselu koračnicu, a preč. kanonik Ivanović pozdravio ga je biranim riječima. U zbornoj crkvi je presvijetli pozdravio vjernike.

U nedjelju poslije podne bilo je u crkvi sv. Margarite svečano primanje kandidatkinja u društvo Marijine kongregacije djevojaka, kojima je držao zgodnu egzortu. Uvečer u sokolani, dobrovoljno ustupljenoj u bratskoj slozi, Orlovi su dali svečanu akademiju u čast presv. biskupa.

U utorak popodne presv. biskup vodio je veličanstvenu procesiju, u kojoj se prenaša kip Bl. Dj. Marije iz Starograda u Pag. U procesiji je prisustvovalo više tisuća osoba, a brodice okičene zastavama pratile su procesiju. „Sokol“ je dao uvečer lijepu patriotsku predstavu „Nada Istre“, na kojoj je bio presv. biskup. U srijedu 16. presv. je biskup iza zgodne homilije podijelio sv. Krizmu, kojoj je pristupilo osam stotina vjernika. 17. započeo je kanonsku vizitaciju po selima. Dijelio je sv. Krizmu u Gorici, Vlašiću, Dinjiški, Povljani, Barbatu i Kolanu. Na povratku pregledao je škole. Vodio je i žalobna procesiju na groblje.

U srijedu, 23. augusta, otpraćen od brojnog naroda, koji je kilcao svom biskupu, prev. Mileta otputovao je u Šibenik. Presv. biskup ostavio je u svima najbolji utisak.

Strážar s Jadrana.

*) Radi preobilja gradiva ovaj dopis nije mogao biti uvršten u prošlim brojevima, pak je zato zakasnio i tekar danas uvršten. Op. ur.

Gradske vijesti.

Lična vijest. Poslije malo dužeg boravka u svom rodnom Šibeniku jučer je parobrodom „Split“ preko Splita otputovao za Beograd naš nar. posl. dr. *Ante Dulibić*, da sudjeluje u radu Zakonodavnog Odbora. Izabran je naime članom odbora, koji ima da prouči zakon o činovničkoj pragmatiki, te odbora, koji ima da prouči zakon o neposrednim porezima. Ove sekcije imaju da prouče ove zakone do 10. listopada, kad se sastaje plenum Zakonodavnog Odbora.

Mio gost. U ponedjeljak parobrodom „Split“ stigao je u naš grad predsjednik Vrhovnog Vodstva Hrv. Pučke Stranke i nar. poslanik *Stjepan Barić*, te se zadržao do utorka posljednje podne, kad je otputovao preko Bakra za Zagreb.

Otvor srednjih škola. U četvrtak svečanom službom Božjom u zavodskoj crkvi sv. Dominika započelo je redovito obučavanje na mjesnoj reformnoj realnoj gimnaziji i velikoj gimnaziji.

Otvor preparandija. Kako doznajemo, preparandij će se otvoriti oko 15. listopada. U toku su žurne radnje za preuređenje zgrade i nabavu potrebitog pokućstva.

Batinanje u Šibeniku. Kad je izašla naredba ministra Timotijevića, kojom se najstrože zabranjuje svako batinanje, svaki se pravi rodoljub bio iskreno poveseo, da će jednom prestati taj nekulturni i sramotni postupak naše policije i žandarmerije. Međutim izgleda, da je ta naredba izdana samo za opsjenuti prostotu. Batinanje se i dalje nastavlja u Hrvatskoj, Bosni i u Dalmaciji. Zadnjih dana policija je držala shodnim, da iz svojih „posebnih“ razloga poapsi neke omladince u našem gradu te Niku i Franu Markočea i Niku Fržopa iz Vodica. Kako doznajemo, neki su od njih, i to baš Šibenčani Mate Roša i Vice Stojić te Vodičanac Niko Fržop na redarstvenoj stanici bijeni i batinani od policijskih organa. Liječnički su ustanovljene teške modrice i otekline od udaraca. Najoštrije osudujemo ovaj postupak policijskih organa u sprskos očite ministarske naredbe. Slučaj je prijavljen drž. odvjetništvu, pak smo znatiželjni, što će poduzeti ministar Timotijević proti svojim organima, koji ne će da poštuju njegove naredbe.

Gasenje električnog svjetla. Opravdano se tuže mnogi, da se električno svjetlo jutrom odveć rano gasi, tako da su ukućani, a naročito domaćice, primorane druge svijetle zažigati. Potrebno bi bilo, da se električna svjetlost gasi bar pola sata kasnije, pa se nadamo, da će ovaj opravdani prigovor biti uvažen.

Obala bez rasvjete. U našoj ribarnici svijetle noću i danju bez potrebe tri električne žarulje, dok je obala pred njom u potpunoj tami. Radi ovoga naši su brodari često u neprilici, jer im je bez svjetlosti jako otežčan pristup obali. Ne bi li se one žarulje iz ribarnice, kad se baš na ovom hoće da štedi, dale premjestiti na obalu? Tim bi se dalo spriječiti i razna kromčarenja, koja se u mraku mogu zbivati.

Likvidacija Potrošne Zadruga za činovnike. Pozivlju se gg. zadrugari Potrošne zadruga za činovnike u Šibeniku, da izvole pristupiti na sjednicu, koja će se držati dneva 1. oktobra 1922. (nedjelja) u 10 sati jutru u prostorijama „Kino Tesla“ sa dnevnim redom: 1. Odobrenje zadnjeg bilansa. 2. Likvidacija zadruga. U slučaju nepristupa propisanog broja članova (zadrugara), rečena sjednica držat će se sat kasnije, te će biti pravovaljan poprimljeni zaključak bez obzira na broj prisutnih - Uprava.

U fond našega lista darovao je g. don Ivan Berak, župnik Murtera din. 5. da počasti uspomenu Antuna Montane i din 5. da počasti uspomenu Melka Rajevića - Uprava harno zahvaljuje.

Priopćeno. *)

Gospodinu
Franu Bakašunu
Šibenik.

Na onakve neakademske uvrede á la „uličnjak“, „budala“, „glupan“, „mulac“ ne običava akademski građanin da odgovara, već ih dava forumu, kojemu one spadaju.

Odgovoriću Vam jedino na dve stavke i to radi obaveštenja publike, koju Vi nijeste ni najmanje informirali, pače zlobno krivo prikazali činjenice, koje Vam u svojoj istini ne mogu služiti na čast.

Ja sam došao na zabavu akademičara baš za to, jer sam znao, da se ista priređuje u korist siromašnih

*) Za članke pod ovim naslovom uredništvo ne odgovara.

daka Praga i Beča. Za istu sam i kod drugih prijatelja pravio reklamu. To sam do sada kod svake takve zabave i apela pokazao, a pogotovo prema zadruci akademičara iz Praga, prema kojoj me kao člana seniora vežu uvijek specijalne simpatije i dužnosti. To Vam može posvjedočiti uprava zadruga u Pragu zapisnicima odborskih sjednica i zadržanih skupština. Iz tih ćete zapisnika vidjeti onaj rad, za koji Vi kažete: „nije ostavio baš najugodniju uspomenu kod Vaših mladih kolega“, i radi kojeg rada u mojoj odsutnosti nakon godinu dana skupština zadruga imenovala je mene svojim seniorom i začasnim članom „za zasluge i požrtvovni rad u zadruci“.

Onaj ispad nije bio naperen prema svrsi, a još manje prema gosp. Karuzi, već prema nehajstvu ili neshvaćanju onih, koji su bili dužni znati, da nakon tri godine okupacije ne bi smjeli dozvoliti, da se na javnom koncertu akademske omladine pjevaju dva komada u talijanskom jeziku, kojih prevod postoji kod svih naših pozorišta. Ja sam bar držao umjesnim da prije zabave „evropejski“ upozorim i zamolim članove odbora na blagajni, da promijene te dvije tačke programa. Na odgovor dobih posjet gosp. komesara policije. Međutim u momentu, kad smo očekivali g. Karuzu, vidismo nastupiti g. Karagjolu, koji je tražio za se većinu u publici javnim glasanjem. Treba zahvaliti istupu nekolicine ozbiljne i odlučne gospode, koja su uz mene javno i glasno glasala „ne ćemo da se pjeva talijanski“, da do gorih incidenata nije došlo. Naše jače odobravanje pri romanci iz „Djevojke sa zapada“ bilo Vam je, g. Bakašune, znakom, da rado slušamo u hrvatskom tekstu talijansku muziku, i time Vam pokazali, da shvaćamo onu Vašu na velika usta proglašenu internacionalizaciju muzike.

Vaše lekcije o visokom patriotizmu, radu u narodu, doprinosanju onih zrna u kulturi, o nauku, i pohadanju kazališta itd., što Vi sve ne izrekoste, preprištam rasudbi onih, koji poznaju mene i Vas.

S ovim završih.

Iur. i med. Dr. Joso Avelini.

Izjavljujemo, da je mazanje ploče N. Tommasea bilo neumjesno, ali radi toga ne dozvoljavamo, da nas vrijede nitko u nijednom slučaju.

Nekoliko nacionalista.

U „priopćenom“ na g. Avellinija, obzirom na stavak, što se odnosi na one, koji su mazali ploču N. Tommasea izjavljujem, da povlaćim uvredljivi izraz „mulci“, jer sam doznao, koji su to i jer oni žale svoj neumjesni čin.

Bakašun Franjo.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, iaka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala - Cvikera. Izvodi sveku izradu po okuli. Iliječničkom propisu Primaju se popravci.

Kupuje se mali, fini šparhet po mogućnosti novi.

Obratiti se na upravu lista.

MODELI - CIPELA

potpuna serija na ljepenki po najmodernijim oblicima kalupa, ili po američkim kalupnim kopijama sečeno, razašijem tvornicama cipela i cipelarima. Svestranski krasni oblici. Ogromni izbor novosti za svaku sezonu

Gornje dele cipela

izrađujem iz doposlanog materijala najizvrsnije, brzo i jeftino. U svako doba najnoviji elegantni oblici kroja. Osobito sposoban u montaži gornjih delova za tvornice cipela.

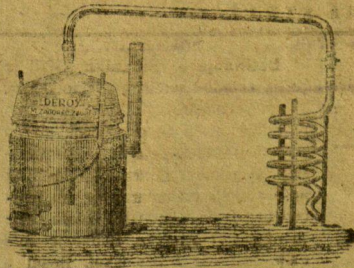
Nakup, popravila i prodaja

cipelarskih šivaćih strojeva. Tražite ponude od

Rajpl F. Richter, Subotica VI.

Davam poduka

u svima strukama modernog mehaničkog izrađivanja cipela i gornjih djelova. Tražite prospekte!

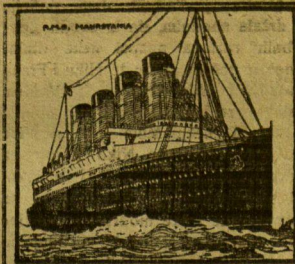
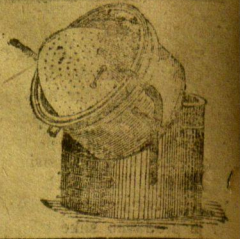
„Deroy“

najusavršeniji sistem

kotlova za pečenje rakije

u svakoj količini izrađuje i stalno na skladištu ima

MILOŠ ZAGORAC, kotlar
ZAGREB, Ilica 170.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:
JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.
ZAGREB

Otprema putnika iz
Cherbourga ili Hamburga
najbržim ladjama na svijetu za
5 1/2 dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti
na našu agenciju u Sibeniku:
Zastupnik g. Josip Jadronja ili
Cunard Line, Zagreb, Cesta B, 33,
Naslov za brzojave: Cunard Zagreb.

Jesam li podmirio pretplatu?

PAPIRNICI

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potreština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijenje umjerene!

**Parobrodovi
Amerikanske Vlade**

U posjedu vlade Ujedinjenih Država nalazeći se jedini parobrodi za službu između Europe i Amerike slijedeći su brodovi United States Lines, koji opće od Bremena do New Yorka:

George Washington
America
President Arthur
President Roosevelt
President Harding
President Wilson

President Monroe
President Van Buren
President Garfield
President Polk
President Fillmore
Susquehanna.

Ovi lijepi, sigurni i mirno ploveći brodovi pružaju u svim razredima najviši komfort kao i dobro zračive sobe te nenadmašivu bogatu kuhinju.

UNITED STATES LINES

BERLIN, W 8
unt. d. Linden 1

ZAGREB
Viator konačište —
Mihanovičeva ulica

te svi znatni putni uredi

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopiše svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

MODNOM SALONU
Marija Dundić - Šibenik

za jesensko-zimsku sezonu prispjeto će
veliki izbor šešira za gospođe.

3-1 Primaju se stari šeširi na popravak u tvornici.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 106. Podružnica Šibenik Brz. naslov Gospobanka
Telefon br. 16 - Noćni 67.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.
Ispostava: Bled.
Afilijacije: Sveopća zanatlijska banka d. d. u Zagrebu i njena podružnica u Karlovcu te Gospodarska banka d. d. u Novom Sadu.

Dionička glavnica i pričuva sa afilijacijama
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

POZOR TRGOVCII!

Starog novinskog papira na prodaju
kod Uprave našega lista (u prostorijama „Hrv. Čitaonice“).

Prodaje se veliki glasovir, te harmonijum američkog sistema sa tri registra.
Propitati se u Upravi lista.